

OLIMPIADA NAȚIONALĂ LECTURA CA ABILITATE DE VIAȚĂ
Etapa județeană/a sectoarelor municipiului București
25 martie 2023
Nivelul 3 – clasele a IX-a și a X-a

Înainte de a răspunde la cerințele formulate, citește cu atenție precizările de mai jos.

- Toate subiectele sunt obligatorii.
- În cazul subiectelor care presupun încadrarea într-o limită de rânduri, vei numerota fiecare rând pe care îl vei scrie.
- În cazul cerințelor în care limita maximă de rânduri este precizată, nu se vor lua în considerare rândurile excedentare.
- Timpul de lucru este de trei ore.

Citește cu atenție fiecare text, apoi cerințele și răspunde la fiecare dintre acestea.

SUBIECTUL I

(30 de puncte)

UMBRA VÂNTULUI

(fragment)

de Carlos Ruiz Zafón

Încă îmi amintesc dimineața aceea când tata m-a dus pentru prima oară să vizitez Cimitirul Cărților Uitate. Se cerneau primele zile ale verii lui 1945 și umblam pe străzile unei Barcelone prinse sub ceruri de cenușă și sub un soare de abur care se revărsa peste Rambla de Santa Mónica într-o ghirlandă de aramă lichidă.

— Daniel, ce-ai să vezi astăzi n-ai să poți povesti nimănui, m-a avertizat tata. Nici prietenului tău Tomás. Nimănui.

— Nici măcar mamei? am întrebat eu cu jumătate de glas.

Tata oftă, ascunzându-se în acel zâmbet trist care îl urmărea ca o umbră de-a lungul vieții.

— Ba sigur că da, a răspuns cu capul plecat. Față de ea n-avem secrete. Ei poți să-i povestești orice.

La scurtă vreme după războiul civil, o epidemie de holeră o luase pe mama. Am îngropat-o la Montjuïc în ziua când împlineam patru ani. Îmi amintesc doar că a plouat toată ziua și toată noaptea, iar când l-am întrebat pe tata dacă cerul plângea, n-a avut glas să-mi răspundă. Șase ani mai târziu, absența mamei continua să fie pentru mine un miraj, o liniște strigătoare pe care încă nu mă deprinsesem s-o fac să tacă prin cuvinte. Tata și cu mine locuim într-un mic apartament de pe strada Santa Ana, lângă piața bisericii. Apartamentul era situat chiar deasupra librăriei specializate în ediții de colecție și în cărți uzate moștenite de la bunicul meu, un bazar fermecat despre care tata era încredințat că într-o zi avea să treacă în mâinile mele. Am copilărit printre cărți, făcându-mi prieteni invizibili în pagini care se descompuneau în pulbere și al căror miros încă îl mai păstrez pe mâini. De mic mă obișnuisem să ațipesc în timp ce îi povesteam mamei, în penumbra camerei mele, întâmplările de peste zi, peripețiile mele de la colegiu, ce învățasem în ziua aceea... Nu puteam să-i aud vocea ori să-i simt atingerea, însă lumina și căldura ei ardeau în fiecare colț al acelei case, iar eu, cu credința celor ce încă își pot număra anii pe degetele de la mâini, eram convins că, dacă închideam ochii și îi vorbeam, ea m-ar fi putut auzi de unde se afla. Uneori, tata mă asculta din sufragerie și plângea pe ascuns.

Îmi amintesc că, în acea dimineață de iunie, m-am trezit țipând. Inima îmi bătea în piept de parcă sufletul ar fi vrut să-și deschidă drum și s-o ia la goană pe scări în jos. Tata a dat fuga speriat în cameră și m-a luat în brațe, încercând să mă potolească.

— Nu pot să-mi amintesc fața ei. Nu pot să-mi amintesc fața mamei, am murmurat cu răsuflarea tăiată.

Tata m-a îmbrățișat cu putere.

— Nu te teme, Daniel. Am să-mi aduc aminte eu pentru amândoi.

Ne-am privit în penumbră, căutând cuvinte care nu existau. Aceea a fost prima oară când mi-am dat seama că tata îmbătrânea și că ochii lui, ochi de ceață și de înfrângere, priveau mereu îndărăt. S-a ridicat în picioare și a tras perdelele ca să lase să pătrundă lumina blândă a zorilor.

— Hai, Daniel, îmbracă-te. Vreau să-ți arăt ceva, mi-a zis.

— Acuma? La cinci dimineața?

— Există lucruri care nu se pot vedea decât pe întuneric, a insinuat tata, arborând un zâmbet enigmatic pe care probabil îl împrumutase din vreun volum de Alexandre Dumas.

Străzile încă lânzezeau în cețurile și răcoarea nopții când am ieșit în poartă. Felinarele de pe Rambla desenau un bulevard de aburi, clipind în timp ce orașul se dezmoțea și se desprindea din deghizarea lui de acuarelă. Ajungând pe strada Arco del Teatro, ne-am avântat spre Raval pe sub arcada ce promitea o boltă de ceață albastră. L-am urmat pe tata pe drumul acela îngust, mai curând cicatrice decât stradă, până când luminile de pe Rambla s-au pierdut în urma noastră. Limpezimea zorilor se filtra de pe balcoane și cornișe în raze de lumină piezișe ce nu ajungeau să mângâie

pământul. În cele din urmă, tata s-a oprit dinaintea unei porți mari din lemn sculptat, înnegrită de vreme și de umezeală. În fața noastră se ridica ceea ce mi s-a părut a fi cadavrul părăsit al unui palat sau un muzeu de ecouri și de umbre.

— Daniel, ce-ai să vezi astăzi n-ai să poți povesti nimănui, m-a avertizat tata. Nici prietenului tău Tomás. Nimănui.

Un omuleț cu trăsături de pasăre răpitoare și cu o chică argintie ne-a deschis ușa. Privirea lui acvilină s-a oprit asupra mea, impenetrabilă.

— Bună ziua, Isaac. Acesta e fiul meu Daniel, a anunțat tata. În curând va împlini unsprezece ani, iar într-o bună zi se va ocupa de librărie. A ajuns la vârsta potrivită ca să cunoască locul ăsta.

Numitul Isaac ne-a poftit să intrăm cu o ușoară încuviințare. O penumbră albăstrie învăluia totul, insinuând numai crâmpoie dintr-o scară de marmură și o galerie de fresce populate cu figuri de îngeri și de creaturi fabuloase. L-am urmat pe paznic de-a lungul aceluia coridor de palat și am ajuns într-o mare sală circulară unde o adevărată bazilică de neguri zăcea sub o cupolă sfâșiată de fascicule de lumină ce atârnavă din înalt. Un labirint de coridoare și de rafturi ticsite cu cărți urca de la bază spre vârf, configurând un stup urzit din tuneluri, scări, platforme și punți ce lăsa să se ghicească o gigantică bibliotecă de o geometrie imposibilă. M-am uitat la tata, cu gura căscată. El mi-a zâmbit, făcându-mi cu ochiul.

— Daniel, bine ai venit în Cimitirul Cărților Uitate.

Presărate pe culoare și pe platformele bibliotecii se profilau mai multe siluete. Unele dintre ele s-au întors să salute de la distanță, și am recunoscut chipurile mai multor colegi de-ai tatei din tagma librarilor de modă veche. În ochii mei de copil de zece ani, acei indivizi apăreau ca o confrerie secretă de alchimiști conspirând fără știrea lumii. Tata a îngenuncheat lângă mine și, privindu-mă țintă în ochi, mi-a vorbit cu glasul șoptit al promisiunilor și al confidențelor.

— Locul ăsta e un mister, Daniel, un sanctuar. Fiecare carte, fiecare tom pe care-l vezi are suflet. Sufletul celui care l-a scris și sufletul celor care l-au citit, l-au trăit și l-au visat. Ori de câte ori o carte își schimbă proprietarul, ori de câte ori privirea alunecă pe paginile ei, spiritul său crește și se întărește. Cu mulți ani în urmă, când tatăl meu m-a adus aici pentru prima oară, locul ăsta era deja bătrân. Poate la fel de bătrân ca orașul însuși. Nimeni nu știe cu siguranță de când există sau cine au fost cei care l-au creat. Am să-ți spun ceea ce tatăl meu mi-a spus mie. Când o bibliotecă dispare, când o librărie își închide porțile, când o carte se pierde în uitare, cei care cunoaștem acest loc, paznicii, avem grijă să ajungă aici. În locul acesta, cărțile de care nimeni nu-și mai amintește, cărțile care s-au pierdut în timp trăiesc pentru totdeauna, așteptând să ajungă într-o bună zi în mâinile unui nou cititor, ale unui nou spirit. În librărie noi le vindem și le cumpărăm, însă în realitate cărțile nu au stăpân. Fiecare carte pe care o vezi aici a fost cel mai bun prieten al cuiva. Acum nu ne mai au decât pe noi, Daniel. Crezi că vei putea să păstrezi secretul ăsta?

Privirea mea s-a pierdut în imensitatea aceluia loc, în lumina lui fermecată. Am încuviințat, iar tata mi-a zâmbit.

— Și știi care-i partea cea mai bună? m-a întrebat.

Am tăgăduit în tăcere.

— Există obiceiul ca, atunci când cineva vizitează pentru prima oară locul ăsta, să aleagă o carte, pe oricare ar prefera-o, și s-o adopte, asigurându-se că nu va dispărea niciodată, că va rămâne vie pentru totdeauna. E o promisiune foarte importantă. Pe toată viața, mi-a explicat tata. Azi e rândul tău.

Vreme de aproape o jumătate de ceas m-am perindat prin meandrele aceluia labirint ce mirosea a hârtie veche, a praf și a magie. Mi-am lăsat mâna să străbată bulevardele unor cotoare expuse, ispitindu-mă să aleg. Am întrezărit, printre titlurile roase de vreme, cuvinte în limbi pe care le recunoșteam și zeci de altele pe care eram incapabil să le cataloghez. Am străbătut culoare și galerii în spirală populate cu sute, mii de tomuri ce păreau să știe mai multe în privința mea decât eu despre ele. În scurt timp, m-a năpădit ideea că în spatele copertelor fiecăreia din acele cărți se deschidea un univers infinit ce trebuia explorat și că, dincolo de acele ziduri, lumea lăsa viața să treacă în după-amiezi de fotbal și în seriale de radio, mulțumindu-se cu perspectiva propriului buric și cam atât. Poate că a fost acest gând, poate că hazardul sau ruda sa ilustră, destinul, însă chiar în clipa aceea am știut că alesesem cartea pe care aveam s-o adopt. Ori poate că ar trebui să spun cartea care avea să mă adopte pe mine. Se deslușea timid la capătul unui raft, legată în piele de culoarea vinului și susurându-și titlul în litere aurite ce ardeau în lumina distilată de cupola din înalt. Am înaintat până la ea și am dezmiardat literele cu buricul degetelor, citind în tăcere.

Umbra vântului

Julián Carax

Nu auzisem niciodată de acest titlu ori de autor, însă prea puțin mi-a păsat. Hotărârea era luată. De ambele părți. Am luat cartea cu cea mai mare grijă și am răsfoit-o, lăsându-i paginile să fâlfâie. Eliberată din celula ei de pe raft, cartea a exhalat un nor de praf aurit. Satisfăcut de alegere, m-am întors pe urmele pașilor mei prin labirint purtându-mi cartea sub braț, cu un zâmbet întipărit pe buze. Poate că

atmosfera vrăjită a locului mă subjugase, însă am avut certitudinea că acea carte stătuse acolo să mă aștepte de ani de zile, probabil dinainte ca eu să mă fi născut.

În după-amiaza aceea, după ce ne-am întors în apartamentul de pe strada Santa Ana, m-am refugiat în camera mea și am hotărât să citesc primele rânduri ale noului meu prieten. Înainte să-mi dau seama, am fost subjugat în mod iremediabil. Romanul relatează povestea unui om aflat în căutarea adevăratului său tată, pe care nu ajunsese să-l cunoască și de a cărui existență aflase datorită ultimelor cuvinte rostite de mama sa pe patul de moarte. Povestea acelei căutări se transforma într-o odisee fantasmagorică în care protagonistul lupta ca să-și recupereze o copilărie și o tinerețe pierdute și în care, încetul cu încetul, descopeream umbra unei iubiri blestemată a cărei amintire avea să-l urmărească până la capătul zilelor lui. Pe măsură ce avansam, structura povestirii a început să-mi amintească de una din acele păpuși rusești care conțin nenumărate miniaturi ale lor însele. Pas cu pas, narațiunea se descompunea într-o mie de povești, ca și cum povestirea ar fi pătruns într-o galerie de oglinzi, iar identitatea ei s-ar fi scindat într-o mulțime de reflexe diferite și, în același timp, unul singur. Minutele și orele s-au scurs ca un miraj. Câteva ceasuri mai târziu, prins în mrejele povestirii, abia mi-am dat seama cum clopotele catedralei băteau miezul nopții, în depărtare. Îngropat în lumina arămie proiectată de veioză, m-am scufundat într-o lume de imagini și senzații cum nu mai cunoscusem nicicând. Personaje ce mi s-au înfățișat la fel de reale precum aerul pe care-l respiram m-au târât într-un tunel de aventură și mister din care nu voiam să mai scap. Pagină după pagină, m-am lăsat învăluit de farmecul povestirii și al lumii ei, până când suflarea dimineții mi-a dezmiardat fereastra și ochii mei istoviți au alunecat peste ultima filă. M-am întins în penumbra albăstrie a zorilor cu cartea pe piept și am ascultat rumoarea orașului adormit picurând peste acoperișurile presărate cu purpură. Visul și oboseala îmi băteau la ușă, însă m-am împotrivit să închin steagul. Nu voiam să pierd vraja poveștii și nici să spun adio personajelor ei.

O dată l-am auzit pe un client obișnuit al librăriei tatei zicând că puține lucruri îl marchează pe un cititor atât de mult ca prima carte care își deschide cu adevărat drum spre inima lui. Acele prime imagini, ecoul cuvintelor pe care credem că le-am lăsat în urmă ne însoțesc toată viața și clădesc în memoria noastră un palat unde, mai devreme sau mai târziu – indiferent câte cărți am citi, câte lumi am descoperi, câte am învăța și câte am uita –, ne vom întoarce. Pentru mine, aceste pagini fermecate vor fi mereu cele pe care le-am întâlnit pe culoarele din Cimitirul Cărților Uitate.

Traducere din limba spaniolă de Dragoș Cojocaru

A. (2 puncte: 0,5 puncte pentru fiecare răspuns corect)

Scie, pe foaia de concurs, litera corespunzătoare răspunsului corect.

1. Tatăl lui Daniel este:

- a. alchimist;
- b. bibliotecar;
- c. librar;
- d. paznic.

2. Apartamentul în care locuiesc Daniel și tatăl lui este situat:

- a. în apropiere de Montjuïc;
- b. la etajul unei clădiri;
- c. la parterul unei clădiri;
- d. pe strada Arco del Teatro.

3. În momentul vizitei la Cimitirul Cărților Uitate, Daniel are vârsta de:

- a. 4 ani;
- b. 6 ani;
- c. 10 ani.
- d. 11 ani.

4. Daniel termină de citit romanul:

- a. dimineața;
- b. după-amiaza;
- c. seara;
- d. la miezul nopții.

B. (4 puncte: 0,5 puncte pentru fiecare idee plasată corect)

Stabilește ordinea logică și temporală a următoarelor idei din text, apoi notează pe foaia de concurs doar cifrele corespunzătoare acestora, într-o casetă similară celei de mai jos.

--	--	--	--	--	--	--	--

1. Băiatul rățăcește în căutarea cărții pe care o poate alege.
2. Băiatul se trezește dintr-un coșmar.
3. Daniel își pierde mama în timpul epidemiei de holeră.
4. Daniel se refugiază în camera lui, descoperind lumea romanului ales.
5. Daniel și tatăl lui părăsesc locuința la ora cinci.
6. Paznicul îi ghidează prin coridorul care duce la biblioteca secretă.
7. Tatăl îi face cunoștință băiatului cu Isaac.
8. Tatăl îi dezvăluie fiului secretul bibliotecii.

C. (12 puncte: 3 puncte pentru răspunsul corect la fiecare dintre cerințe)

Răspunde, pe foaia de concurs, formulând enunțuri, la fiecare dintre cerințele de mai jos.

1. Precizează orașul în care se află librăria moștenită de tatăl lui Daniel.
2. Menționează două caracteristici ale volumului ales de Daniel de pe rafturile bibliotecii.
3. Explică motivul pentru care băiatul este uimit de spațiul în care pătrunde.
4. Prezintă semnificația secvenței: „Fiecare carte, fiecare tom pe care-l vezi are suflet. Sufletul celui care l-a scris și sufletul celor care l-au citit, l-au trăit și l-au visat. Ori de câte ori o carte își schimbă proprietarul, ori de câte ori privirea alunecă pe paginile ei, spiritul său crește și se întărește.”.

D. (12 puncte)

Imaginează-ți că ai căutat informații despre scrierile lui Carlos Ruiz Zafón și ai citit următoarea postare pe blogul lui Emil Călinescu: „Revenind la ideea de bază a Cimitirului Cărților Uitate, încercam să mă gândesc, pe parcursul lecturii, la ce carte nu aş putea eu renunța în ruptul capului. Ce carte ar trebui, oare, să port cu mine până la sfârșitul vieții? Momentan nu am una, eu nu văd cărțile la modul ăsta. La fel cum nu am vreun film cu adevărat al meu, unul pe care să-l revăd constant. Oare gândesc astfel pentru că încă nu am găsit cartea ori filmul care să mă reprezinte cu adevărat? Ori am dat de ele, însă din ignoranță ori din vanitate nu le-am recunoscut ca atare? Sunt, însă, curios dacă voi aveți vreo astfel de carte (ori vreun astfel de film)”.

Redactează un text, de maximum 30 de rânduri, în care să prezinți răspunsul tău către autorul mesajului de mai sus. În redactarea textului, vei avea în vedere formularea a două argumente care să îți susțină punctul de vedere, valorificând experiența ta culturală.

SUBIECTUL al II-lea

(20 de puncte)

LANSARE CĂRȚIȘOR DE AUTOR CONSTANTIN BRÂNCUȘI

Duminică, 19 februarie 2023, de la orele 15.00, de ziua lui Constantin Brâncuși, vă invităm la Casa Europa – House of Europe (Str. Vasile Lascăr, nr. 31, sector 2, București) la lansarea *Cărțișorului de Autor 2023*, care anul acesta poartă semnătura marelui sculptor.

Prin acest eveniment, ne dorim să îi dedicăm lui Constantin Brâncuși o frântură din timpul nostru, un strop din iubirea și prețuirea noastră pentru uriașa moștenire culturală pe care ne-a lăsat-o.

Va fi o întâlnire sub semnul prieteniei și al artei care ne unește indiferent de vârstă, de naționalitate, de locul în care ne aflăm. Vom fi împreună cu oameni de cultură, artiști din diferite domenii, față în față sau prin intermediul mesajelor transmise de aceștia: Sorana Georgescu-Gorjan, Irina Florescu, Dragoș Neagoe, Theodor Nicol. Și, pentru că muzica era a doua pasiune a lui Brâncuși, vom asculta lucrări de Erik Satie, interpretate la pian de Diana Spânu-Dănilă.

De ce Constantin Brâncuși?

Pentru că este un artist de geniu, care contribuie la imaginea României și la cultura universală și ne-am dorit să fie adus în atenția publicului și prin această abordare inovativă. Pentru că este un model și o sursă de inspirație de care avem cu toții nevoie, ca să ne clădim un viitor autentic. Pentru că și cugetările lui Constantin Brâncuși pot fi purtate în dreptul inimii, păstrându-i și în acest fel memoria vie.

Cărțișorul de Autor de anul acesta conține un aforism din cartea *Așa grăit-a Brâncuși*, editată de doamna Sorana Georgescu-Gorjan. Va fi disponibil atât în varianta simplă, pe cartolină, având copertele din hârtie manufacturată, cât și așezat într-o cutie protectoare, sub formă de carte.

Cărțișor de Autor este un concept al echipei *Moara de hârtie* din Comana, un mărtișor cultural sub formă de carte care cuprinde versuri sau texte ale autorilor de marcă ai culturii române. *Cărțișorul de Autor*, lansat în 2016 cu versurile poetei Ana Blandiana, a continuat cu un alt nume de aur al literaturii române, Nichita Stănescu, apoi cu gândurile Mariei, Regina României, cea care a marcat Centenarul României Mari, a fost înnoțat în 2020 cu versurile lui Mihai Eminescu, la 170 de ani de la nașterea poetului, în 2021 cu cele ale poetei Magda Isanos, iar anul trecut cu versurile lui Tudor Arghezi.

Proiectele culturale și educaționale pe care le dezvoltăm în Ansamblul *Moara de hârtie – Satul meșteșugurilor* sunt gândite să asigure sustenabilitate și implicare socială pe termen lung, punând în valoare comunitatea și resursele ei, prin revigorarea și adaptarea creativă a meșteșugurilor. [...]

Intrarea este liberă, în limita locurilor disponibile. Vârsta minimă de participare: șapte ani.

Vă așteptăm cu drag!

<https://www.moaradehartie.ro/>

A. (8 puncte: 2 puncte pentru fiecare răspuns corect)

Formulează, sub formă de enunțuri, răspunsuri la fiecare dintre următoarele cerințe, prin valorificarea textului dat.

1. Menționează localitatea în care se găsește sediul Asociației *Moara de hârtie*.
2. Precizează numele editorului cărții din care a fost selectat textul folosit pentru ediția 2023 a *Cărțișorului de Autor*.
3. Explică motivul alegerii datei pentru lansarea ediției din 2023 a produsului *Cărțișor de Autor*.
4. Prezintă scopul proiectelor dezvoltate în Ansamblul *Moara de hârtie – Satul meșteșugurilor*.

B. (12 puncte)

Scrive un text, de cel mult 20 de rânduri, care să reprezinte comentariul tău la anunțul lansării proiectului *Cărțișor de Autor* Constantin Brâncuși, în care să propui echipei de la Asociația *Moara de hârtie* o personalitate culturală pentru ediția 2024 a colecției, motivându-ți alegerea.

SUBIECTUL al III-lea

10 puncte

(Se vor acorda câte 2 puncte pentru cerințele 1 și 2, respectiv 6 puncte pentru cerința 3.)

Răspunde la cerințele formulate mai jos, referitoare la textul multimodal.

1. Menționează, într-un enunț, o modalitate de recunoaștere a parcurgerii programului propus tinerilor.
2. Prezintă, într-un enunț, o asemănare și o deosebire dintre nivelul de bronz și nivelul de argint, ale programului Award.
3. Explică, într-un text de cel mult 10 rânduri, relația dintre imagine și elementele verbale din partea de sus a anunțului.

PROGRAM DE DEZVOLTARE PERSONALĂ ADRESAT TINERILOR CU VÂRSTE ÎNTRU 14 ȘI 24 ANI

progres într-un cadru internațional complementar
educației formale

cadru de educație nonformală

efort susținut în parcurgere

dezvoltare personală

non-competitiv

echilibrat

voluntar

Despre program

În programul Award, fiecare participant se implică în activități care îi plac. Este important să învețe să își atingă obiectivele și să încerce ceva nou. Finalizatorii programului primesc un certificat recunoscut la nivel internațional, foarte important pentru CV sau pentru studii în străinătate.

Nivel Bronz (min. 6 luni)

Voluntariat
Activități fizice
Abilități personale
Aventură

Nivel Argint (min. 12 luni)

Voluntariat
Activități fizice
Abilități personale
Aventură

Nivel Aur (min. 18 luni)

Voluntariat
Activități fizice
Abilități personale
Aventură
Proiect rezidențial

Training față în față ținut de experții The Duke of Edinburgh's International Award România, cu măturii din partea ambasadorilor programului.

Înscrieri la anca.kiss@ubbcluj.ro, până în data de 19 martie a.c..

Persoana de contact UBB:
Anca Kiss: anca.kiss@ubbcluj.ro

Mai multe informații:
<https://dofe.ro/>